

0-26

Dikgôrô tša setšhaba sa Phalaborwa

Sections of the baPhalaborwa

1. Ba ga Malatši ke bona ba bopilego setšhaha le naga ya Phalaborwa. Ke ba bina Nôkô. Gomme moloko wo o tšwele tšhabeng sa ga Mmakau sa ba bina kgabo ya tšhweni. Rrago Malatši wa pele gothwe ke yena Mmakau yo a tšwetšeng Mmakau mogolo wa Malatši ge a tšhabile go mogolo a lwa le setšhaba se sengwe tseleng ka moše wonu wa noka ya Odi Lempopo River. Ke gona mo a hweditšego serêtô se se swa sa go bina Nôkô mohlang a fenyago tšhaba seo.

Direto tše leloko. Malatši phêpela ka ngweta bošego lesena o nee balata. Ke rantšhana phuti e hlwa malôbana, m mosegare e hlwa e robetše. Ke bana ba seala sa Mmamokgoma-lodi ya bašôkwê, o se bona šôkwê go falala le homo le bile le gale. Le bile le bo kgašane la mmapaane marumo makuba mmele ma galefa ale thekeng.

2 Malatši le Malatšana ba ganetšana mogolo o re letšatši letšwa bodibeng bja lewatile moratho o re letšwa phagong ya more wo mogolo. Malatši o rile a e ya thobolong a re lena bana baka lere go šala le leme madipa, letšatši le tlare go fiša la nwa dinyoba mehlabaneng. Leloko la ba malatši le bolela gore letseba go neša pula. Gape le barudi ba tšhipi ba kgale ba tšwa lokong le. Ke bona beng ba naga ya Phalaborwa Gape magoši a kgale bjalo ka bo Mašôlwane le Makekele ba be ba ruile dikgomo tše ntši.

2. Ba kgalaka e lego Malesa.

Bakgalaka ba ga Malesa ba bina tšhweni. Ba ga Malesa ke setšhaba seo se tsenego nageng ya Phalaborwa e šetše e le kgale ba Phalaborwa ba dutši nageng ya Phalaborwa. Ba kgalaka ba tšwele Bokgalaka thokô ya Bohlabatšatši la Borwa.

Ba be ba tsoma madulo. Ge ba fihlile felo mo go bitšwago Lenetlong moo go thwego go ngwadilwe dilo tšohle lebjeng kgošana ya bona ya roma batho go tla go bona thaba ya Sekgopo yeo e bonalago ge bale Lenetlong. Ge ba fihlile thabeng ba namela thaba go lebelela naga ge e na le batho. Ke gona ba bona meši e thonya thabeng tša Sealeng le bo Kgôpôlwê. Gomme ba boela morago go tsibiša kgoši Thonke yo o a latago mogolo Malesa. Ge kgoši e kwele goba sekgopo ke felo fao go senago motho ba hudugela gona. Ge ba le gona kgoši ya roma banna go tsibiša ba Phalaborwa go fihla ga Bakgalaka thabeng ya sealeng. Gomme kgoši ya fetola gore Thonke a ntšhe mosadi go fa ba Phalaborwa baoba tlogo go mo dumelela go dula Sekgôpô. Ke kamo go hwetšwago bo ngwanamalesa mo bogošing bja ba Phalaborwa.

Sereto sa leloko. Ke Malesa kgolo e lebanala. Ba ga Malesa e be e le bo makgolo wa dikgoši ka go tšeelwa bana go ba basadi ke dikgoši. Gomme ba be ba sa balwele lelokong la setšhaba sa ba Phalaborwa.

3. Ba ga Monyela.

Ba ga Monyela ke ba bina Nôkô. Gomme e be e se ba Phalaborwa. Ba tsene setšhabeng sa ba Phalaborwa ka morago. Ba tšwa Balaudi thokô ya Borwa-bohlabatšatši. Papago setšhaba se ke Monyela. Le bona ba be ba tsoma bodulo. Ba tšwile felo mo go bitšwago Lebala. Ge ba fihlile Phalaborwa ba be wa thabeng tša Mamenong thôko ya Bohlabatšatši le Sealeng.

Sereto Ke monyela a sediba motho wa tsiba ya Mabala wa phšatla thôko o phšitlile tsiba ya Monyela. Ke ba monyela ka lebala. Ba ga Monyela ke batho ba go rata kudu go lema.

Gomme bona ke bašele go ba Phalaborwa. Gomme le bona ba bitšwa bo Makgolo wa dikgoši. Gape gona le dikomna tše dingwe di betlilwego ke Mmamolobela Monyela.

Nkwane.

4 Ba ga Nkwane ba bina Nôkô. Gomme bona ba tšwa lelokong la dikgoši tša Phalaborwa. Gomme bona ba bitšwa ba ga Nkwane e le ka baka la leina la papabona Nkwane e le yo mongwe wa bana ba kgoši tša kgale mo Phalaborwa.

Sereto sa leloko. Ke Nkwane wa phase magarola motho ka leromô. Nkwane mo direla bangwe. Gomme mo serêtông sa Nkwane go kwala botse ge e be e le modiri wa tšhipi a direla setšhaba kamoka malepe le tšchle tša tšhipi. Gape gothwe ke dingaka ka ge barudi ba tšhipi ba be ba tsebjwa gore tšhipi e dirwa ka bo ngaka. Gomme bona ke bakgomana.

5. Kgoro ya ga Pelusa.

Pelusa o bina Nôkô. Gomme ke leloko la Malatši bjalo ka Nkwane. Pelusa o tswetšwe ke dikgoši tša kgale tša ba Phalaborwa.

Serêtô. Pelusa maru a pula. Ke le latswang le latswa thšipi la ga pelusa.

Gomme ke ba kgomana mo nageng ya Phalaborwa.

6. Kgoro ya Mašale.

Ba ga Mašale ba bina Nôkô. Gomme bona ke ba tlogolo ba dikgoši. Mmago bona o belegwa ke dikgoši. Gomme bona ba ile ba be wa dithabeng tšeo dibitšwago tša ga Mašale fao go nago le sehlare goba lebje le bitšwago letšhoko e lego lebje la go tlotša dikomana. Gape le batho ba tlola ka lona mme le hlogo gore e be ba bahubedu.

Gomme felo fao ke Mahlakanong a noka ya Lehlabane le Lepelle. Serêtô. Ke Mašale a kgwapeng tšhidi ya lebata ya barwa mogale. Gomme bona e be e le dingaka ka mo serêtô se hlathollago ka gona. Gomme e sale ba leloko la ba Phalaborwa.

7

Kgoro ya ga Seemela.

Ba ga Seemela ke ba bina Nôkô. Ke Seemela wa mo Phalaborwa, e le ba tšhaba seo re kwelego se ema le Ramatladi ntweng ya gagwe le Meele. Gomme bona ke dingaka tše pula. Ke moloko wa mošate.

Serêtô. Ke ba Seemela sa Ramatladi a thobela. Ke ba tswela ga le lobe lengwe.

6

Kgoro ya ga Setsoge Hlame.

8 Setsoge ba bina Nôkô. Gomme bona ba tšwa lelokong la mošate setsoge e le ngwana wa kgoši. Kgašane. Gomme setsoge a swanetše go ba kgoši. Ka baka la kgoši go nyala bana ba motho ka o tee gomme bogošî bja tšwa go Setsoge bja boela Mošôlwane ka mmago setsoge.

Serêtô. Ke Setsoge le mokgotho Hlame kgolo wa bakgalaka Setsoge o hweditše sereto go papagwe Kgašane e sale mošimanyana. Gothwe o be atsoga a rwele mesebe tšatši le lengwe le le lengwe. ge e sale gosasa bjalo ka monna. Bjalo papagwe a re ngwana yo ke setsoge. Gomme yena o tsoga le mesebe ge bo esa. Ke gona ya ba Setsoge.

9.

Kgoro ya Ramošaba.

Ba ga Ramošaba ba bina Nôkô. Gomme ke seripa sa setšhaba. Ba be ba dula thabeng ya Selongwe.

Serêtô. Ke Ramošaba Selongwe sa mosabanoka motseelele ke seripa sa setšhaba.

7

10

Dikgoro tše dingwe .

Mo Phalaborwa gona le moo go bego ga dula ditšhaba tše dingwe kgale tše e lego ditšhaba tša dinaga tše dingwe.

1. Ba-Nareng e lego tšhaba tše di hwetšwago mo dithabeng tša bo Tzaneen le Duiverskjoof di kile tša dula nageng ya

Phalaborwa thabeng ye bitšwago Nareng kgaufsi le thaba ya Lolwe.

2. Gomme gape gona le thabana tšeo dibilitšwago Batlokwa mo nageng ya Phalaborwa. Gomme go šupa goba tšhaba tša ba Narong le Batlokwa di kile tša dula faseng la Phalaborwa. Gothwe ge ditšhaba di dula felo fao di be di tšwa Mahubedung moo go bego godutši kgoši tša ba-Phalaborwa. Gothwe ditšhaba tšeo ditlošitše ke phapang yeo e beng ya ba gona gare ga dikgoši tša ditšhaba. Gomme ga go tsebje gore kgoši ya Phalaborwa e be e le mang. End. S.566

Ditšwa go Potokisi

Mphato ke Madima

End 566